

TỰ HÀO VỀ SỰ NGHIỆP ĐÀO TẠO CÁN BỘ CÔNG ĐOÀN

 ĐAN TÂM*

Ngày 15 tháng 5 năm 2016, sự nghiệp đào tạo cán bộ công đoàn của Trường Đại học Công đoàn và cũng là sự nghiệp đào tạo cán bộ cho giai cấp công nhân và phong trào Công đoàn nước ta tròn 70 năm. Chúng ta tự hào với quá trình lịch sử vẻ vang đó, bởi ngay những ngày chuẩn bị thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, trong chương trình huấn luyện cho Thanh niên cách mạng đồng chí hội - tiền thân tổ chức của Đảng, đã dành một chương dài nói về “Cách tổ chức công hội”, trong đó đã nêu lên những việc cần làm về giáo dục, vận động công nhân. Sinh thời, Người rất quan tâm việc đào tạo, rèn luyện cán bộ cách mạng, trong đó, có cán bộ công vận, cán bộ công đoàn, coi đó là “gốc của mọi việc”. Lớp đào tạo cán bộ làm công tác vận động công nhân đầu tiên do Bác và Ban Thường vụ Trung ương Đảng quyết định tổ chức khai mạc ngày 15-5-1946 tại Đình Khuyển Lương (Hoàng Mai, Hà Nội) lấy tên là “Lớp đào tạo cán bộ công vận” - tiền thân của Trường Đại học Công đoàn hiện nay.

Nhắc lại sự kiện lịch sử trên để thấy rằng sự nghiệp đào tạo cán bộ công đoàn, đào tạo cán bộ cho giai cấp công nhân có bước phát triển vượt bậc là nhờ quan điểm đúng đắn, sáng tạo của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và Đảng ta. Nước ta, một nước nông nghiệp còn lạc hậu, công nghiệp chưa phát triển, giai cấp công nhân chưa đông đảo, nhưng đã có cái nhìn hết sức đúng đắn về vai trò của giai cấp công nhân đối với sự nghiệp cách mạng và tầm quan trọng của sự nghiệp đào tạo cán bộ làm công tác vận động công nhân.

Dưới sự lãnh đạo của Tổng Công đoàn Việt Nam (nay là Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam), Trường Đại học Công đoàn trải qua 70 năm với các tên gọi và cấp đào tạo khác nhau, đã khắc phục vô vàn gian khổ, khó khăn, thiếu thốn của thời chiến cũng như những thử thách nghiệt ngã của kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế, đã phát triển vượt bậc và đạt được những thành tựu rất to lớn trong sự nghiệp đào tạo cán bộ công đoàn, mà thành tựu nổi bật là:

Một là, đã đào tạo được một đội ngũ cán bộ công đoàn đông đảo, tuyệt đối trung thành với lý tưởng cách mạng của Đảng Cộng sản, của giai cấp công nhân và dân tộc, trong kháng chiến đầy gian khổ “vào sinh ra tử” hay trước cơ chế chạy theo đồng tiền của nền kinh tế thị trường, vẫn tuyệt đối trung thành với quyền lợi dân tộc, lợi ích giai cấp công nhân và những người lao động, tiêu biểu cho bản lĩnh, phẩm chất, đạo đức của giai cấp công nhân và khí phách anh hùng, truyền thống bất khuất của dân tộc. Đó là đồng chí Nguyễn Đức Cảnh, người Chủ tịch Công đoàn Việt Nam đầu tiên; là Chủ tịch Hoàng Quốc Việt với tên gọi triu mến là “Anh cả Công đoàn”; là Chủ tịch Nguyễn Đức Thuận “bất khuất” trong kiên cường đấu tranh với địch và kiên trì đấu tranh cho lợi ích giai cấp công nhân; là đồng chí Trương Thị Mỹ, Phó chủ tịch Tổng Công đoàn Việt Nam, trưởng thành từ phong trào đấu tranh của công nhân Dệt Nam Định, nhà máy Chai Hải Phòng, khu mỏ Hòn Gai, và hàng ngàn, hàng vạn cán bộ Công đoàn kế tiếp nhau quên mình vì sự nghiệp của giai cấp và dân tộc.

Hai là, sự phát triển của sự nghiệp đào tạo cán bộ cho giai cấp công nhân và Công đoàn bắt nhịp và phục vụ có hiệu quả sự nghiệp cách mạng của dân tộc, của giai cấp, yêu cầu phát triển về tổ chức và nâng cao năng lực hoạt động công đoàn, đáp ứng đòi hỏi ngày một cao của sự nghiệp cách mạng và phong trào công nhân. Nhờ vậy, trong những năm tháng đất nước bị chia cắt, miền Nam còn lệ thuộc đế quốc Mỹ và chiến tranh ác liệt với muôn vàn gian khổ, hy sinh, thiếu thốn, ở đâu có công nhân, lao động ở đó có cán bộ công đoàn và tổ chức công đoàn (hoặc nghiệp đoàn) để đoàn kết, vận động công nhân đấu tranh cho quyền lợi dân tộc và lợi ích giai cấp công nhân, làm cơ sở chính trị - xã hội và là “cái nôi” cho sự ra đời tổ chức cơ sở Đảng Cộng sản Việt Nam (tổ đảng, chi bộ đảng), là “vỏ bọc” và môi trường

* Nguyên Hiệu trưởng trường Đại học Công đoàn

đào tạo, rèn luyện cán bộ Đảng và Nhà nước xuất thân từ công nhân.

Ba là, Quá trình phát triển về quy mô đào tạo và trình độ đào tạo đáp ứng có hiệu quả yêu cầu của cách mạng và phong trào công nhân trong từng giai đoạn.

Miền Bắc bước vào xây dựng cơ sở vật chất - kỹ thuật ban đầu của chủ nghĩa xã hội, nội dung đào tạo cán bộ công đoàn được nâng cấp từ sơ cấp lên trung cấp chính trị và công đoàn.

Thời kỳ cả nước bước vào thực hiện công nghiệp hóa, hiện đại hóa, năm 1981 cấp đào tạo được nâng từ trung cấp công đoàn lên Cao cấp Công đoàn làm nhiệm vụ đào tạo cán bộ công đoàn có trình độ đại học (Quyết định số 97 ngày 21-9-1981 của Ban Bí thư Trung ương Đảng và Thông báo số 84-VP/10 ngày 8-1-1982 của Hội đồng Bộ trưởng). Sau 10 năm đào tạo đại học, ngày 19-5-1992, Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng ký quyết định số 174-CT chuyển Trường cao cấp Công đoàn thành Trường Đại học Công đoàn trực thuộc Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam, chịu sự quản lý về chuyên môn của Bộ Giáo dục và Đào tạo, là trường đại học đa ngành, đa cấp, có nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng cán bộ công đoàn có trình độ đại học, hòa nhập vào hệ thống giáo dục quốc gia, vừa làm nhiệm vụ đào tạo cán bộ công đoàn, vừa làm nhiệm vụ đào tạo lực lượng lao động có trình độ đại học cho xã hội. Quy mô đào tạo (số lượng sinh viên) từ đó cũng tăng lên 10 lần so với trước đây. Từ năm 2012, nhà trường được chấp thuận đào tạo cao học (thạc sĩ kế toán, xã hội học). Đội ngũ cán bộ, giảng viên của nhà trường đã tăng lên nhiều về số lượng, cơ cấu và được nâng cao về kiến thức, trình độ và nghiệp vụ chuyên môn, song cần nâng cao hơn nữa kiến thức và năng lực giảng dạy đáp ứng yêu cầu đào tạo cán bộ trong nền kinh tế thị trường và hội nhập kinh tế quốc tế.

Sự phát triển về quy mô và cấp đào tạo trên nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển của sự nghiệp cách mạng của dân tộc, của Công đoàn là tổ chức đại diện quyền và lợi ích của giai cấp công nhân và người lao động trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

Từ thành tựu nổi bật trên đây của Trường Đại học Công đoàn, có thể rút ra mấy bài học bổ ích cho công tác đào tạo cán bộ công đoàn:

a) Sự nâng cấp đào tạo từ sơ cấp lên trung cấp, trung cấp lên cao cấp (đại học) nói lên sự phát triển

vững chắc của Trường Đại học Công đoàn, cũng là bài học thực tiễn bổ ích cho công tác đào tạo cán bộ công đoàn và cho các tổ chức chính trị - xã hội khác. Bởi thực tế của công tác giáo dục - đào tạo cán bộ nước ta cho thấy rằng, chừng nào quy mô và cấp đào tạo không từ yêu cầu đất nước và ngành nghề sản xuất kinh doanh, quản lý, tức “đào tạo cái mình có mà không từ yêu cầu thực của xã hội” tất yếu sẽ dẫn tới thừa hoặc thiếu lực lượng lao động được đào tạo. Sự phát triển về quy mô, số lượng phải đi đôi với bảo đảm và nâng cao chất lượng đào tạo, khi mà số lượng đào tạo đã bão hòa, thì phải lấy nâng cao chất lượng đào tạo làm trọng tâm.

b) Phương thức đào tạo cán bộ không tương thích với môi trường xã hội, điều kiện hoạt động của cán bộ và không có chính sách sử dụng sau khi được đào tạo, thì không phát huy được hiệu quả đào tạo, thậm chí gây ra lãng phí không ít cho tổ chức và cho bản thân cán bộ. Trên 90% đội ngũ cán bộ công đoàn cơ sở nước ta là kiêm nhiệm, nghề chính (không nói là duy nhất) và nguồn sống chính là làm công tác chuyên môn, làm công cho giới chủ, cho người sử dụng lao động, thời gian vật chất dành cho công tác công đoàn rất hạn hẹp. 50% số đó lại thay đổi theo nhiệm kỳ, nên phải có phương thức đào tạo, bồi dưỡng thế nào cho hiệu quả, mà đội ngũ này là lực lượng quyết định trực tiếp hiệu quả hoạt động công đoàn. Đây là trở ngại lớn được phát hiện từ lâu và tổ chức đào tạo đã có một số cải tiến, đổi mới, nhưng vẫn đang là trở ngại lớn cần được tiếp tục có hình thức, biện pháp thích hợp, hiệu quả.

c) Về đào tạo lực lượng lao động cho xã hội, thì như các trường nhà nước, nhưng đào tạo cán bộ công đoàn thì có đặc thù riêng là cần tuyển chọn những công nhân ưu tú từ cơ sở để đào tạo thành cán bộ công đoàn. Trước đây, không ít công nhân chưa tốt nghiệp Trung học phổ thông hoặc kiến thức văn hóa bị mai một, nên những năm đầu, Trường Đại học Công đoàn phải dành 1 năm dự bị đại học để giúp sinh viên ôn lại kiến thức văn hóa hoặc hoàn thành chương trình Trung học phổ thông để đủ kiến thức theo học chương trình đại học. Trong kinh tế thị trường và cuộc đấu tranh giữa hai hệ tư tưởng - xã hội chủ nghĩa và phi xã hội chủ nghĩa ngày càng quyết liệt, cán bộ xuất thân từ phong trào công nhân lại càng hết sức quan trọng, không chỉ cho Công đoàn, mà cả cho tổ chức Đảng và

(Xem tiếp trang 18)

tạo, bồi dưỡng nâng cao về trình độ, năng lực, khả năng ngoại ngữ... để đáp ứng yêu cầu của thời kỳ mới.

Thứ năm, tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật chính sách nhằm nâng cao năng lực đại diện của công đoàn trong doanh nghiệp. Trong thời kỳ mới để đảm bảo vị trí độc lập tương đối của công đoàn với chủ doanh nghiệp, chủ sử dụng lao động, thì điều có ý nghĩa trước tiên là phải có sự đảm bảo về mặt pháp lý, về chính sách, nhất là đối với công đoàn cơ sở ở doanh nghiệp, cơ sở sản xuất kinh doanh.

Tiếp tục hoàn thiện cơ chế bảo đảm cho người cán bộ công đoàn ở doanh nghiệp thực hiện vai trò, chức năng của mình, trước hết là cơ chế tiền lương. Thực tế cho thấy cán bộ công đoàn là người quyết định trực tiếp đến thành bại, đến nâng cao chất lượng thực hiện pháp luật hợp đồng lao động, thỏa ước lao động tập thể tại doanh nghiệp. Nếu như để người chủ doanh nghiệp, người sử dụng lao động trả lương cho cán bộ công đoàn, thì sẽ làm suy giảm vai trò đại diện của công đoàn, sẽ làm cho công đoàn vào thế yếu trong việc thương lượng, đàm phán, trong việc thực hiện đúng quy định của pháp luật về hợp đồng lao động, thỏa ước lao động tập thể...

Với tư cách là người đại diện cho người lao động trong thực hiện pháp luật lao động về hợp đồng lao động và thỏa ước lao động tập thể, công đoàn cơ sở ở doanh nghiệp có các quyền và trách nhiệm đáng chú ý là: Hướng dẫn, tư vấn cho người lao động về quyền, nghĩa vụ của người lao động khi giao kết, thực hiện hợp đồng lao động, hợp đồng làm việc với đơn vị sử dụng lao động; Đại diện cho tập thể người lao động thương lượng, ký kết và giám sát việc thực hiện thỏa ước lao động tập thể... Đó là những cơ sở căn cứ pháp lý cơ bản, rất quan trọng để tổ chức công đoàn thực hiện vai trò của mình ở doanh nghiệp, cơ sở sản xuất và kinh doanh.

Vai trò của công đoàn cũng như vai trò của các tổ chức, thiết chế khác trong xã hội, nó thể hiện sự tác động của tổ chức đó đến tiến trình phát triển của xã hội, của lịch sử, được phản ánh trước hết trên các lĩnh vực kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa tư tưởng mà tổ chức đó ra đời, tồn tại và phát triển. Vai trò đại diện của công đoàn nói chung và của công đoàn ở doanh nghiệp nói riêng không có nội dung bất biến mà nó luôn có sự vận động, phát triển theo đòi hỏi của thực tiễn nhất là trong điều kiện kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế đang diễn ra hết sức sâu rộng

như hiện nay. Điều này yêu cầu phải có sự nghiên cứu khoa học, tổng kết thực tiễn để có những bổ sung, phát triển mới kịp thời về vai trò của công đoàn, đáp ứng yêu cầu của đất nước. □

Tài liệu tham khảo

1. Bộ luật Lao động (đã được sửa đổi năm 2012). NXB Lao động, Hà Nội năm 2013.
2. <http://baohinhphu.vn/tin-noi-bat/cong-bo-van-kien-dai-hoi-cua-dang/250535.vgp>.

TỰ HÀO VỀ SỰ NGHIỆP ĐÀO TẠO...

(Tiếp theo trang 14)

Nhà nước. Nhưng những năm gần đây, đối tượng tuyển sinh này ngày càng giảm, chỉ chiếm trên dưới 10% chỉ tiêu tuyển sinh. Tỷ lệ sinh viên đào tạo cán bộ công đoàn, tuy không chiếm số đông, nhưng nếu số lượng này mà giảm xuống mức tối thiểu thì không thể không đặt ra vấn đề danh hiệu “Trường Công đoàn”!

Là người luôn quan tâm sự nghiệp giai cấp công nhân và công đoàn, hơn chục năm trực tiếp làm công tác đào tạo cán bộ công đoàn, đặc biệt lại có vinh dự và trách nhiệm là người khởi đầu lãnh đạo, quản lý, xây dựng và thực hiện chương trình đào tạo cán bộ công đoàn theo bậc đại học, nên tôi rất vui mừng với quá trình phát triển mạnh mẽ, vững chắc rất đáng ghi nhận của trường Đại học Công đoàn, xứng đáng là trung tâm đào tạo và nghiên cứu khoa học của tổ chức công đoàn nước ta.

Nhân đây, một lần nữa, tôi cũng bày tỏ lời cảm ơn các thế hệ cán bộ, giảng viên, công, nhân viên nhà trường đã, đang kế tục và phát huy truyền thống tốt đẹp ngôi trường giai cấp do Bác Hồ, Đảng và các thế hệ lãnh đạo công đoàn dày công xây đắp và gửi gắm lại cho các thế hệ. Mong rằng, Trường Đại học Công đoàn sẽ làm tốt và có hiệu quả hơn nữa nhiệm vụ trung tâm hàng đầu là đào tạo cán bộ công đoàn có bản lĩnh chính trị vững vàng, tận trung với nước, tận hiếu với giai cấp công nhân, có kiến thức và năng lực hoạt động thực tiễn công đoàn của người “thủ lĩnh” công đoàn thời kinh tế thị trường và hội nhập kinh tế quốc tế, luôn luôn giữ được danh hiệu “Trường Công đoàn”, luôn giữ vững lập trường, quan điểm giai cấp công nhân, giác ngộ xã hội chủ nghĩa, bản lĩnh chính trị và đạo đức cách mạng. □